

sonlig nogen Modstander af, at der indføres tvungent borgerligt Høstestab for alle, og jeg ser ikke, at der vilde ske nogen saa forstræffelig Ulykke, om noget saadant blev indført. Derimod er det min faste Overbevisning, at Tiden ikke er kommen til en saadan Reform. Jeg skulde kende den jævne Købstad og Landbefolkning, som jeg har den Ære at repræsentere i denne høje Forsamling, meget daarligt, hvis jeg ikke vidste, at en Reform som denne vilde være dens Følelse imod, og at den meget ugerne og uvilligt vilde høre sig for et saadant Magtbud fra Lovgivningsmagtens Side. Den højtærede Ordfører, som har et saa forbavsende Materiale til sin Raadighed, og hvis Indsigt i denne Sag er rent forbløffende, skulde en Gang prøve paa at staa over for jævne Mænd eller i Særdeleshed jævne Kvinder af den brede Befolkning og forsøge, om det skulde være ham muligt at faa dem over paa sin Anskuelse. Ja, jeg tvivler ikke om, at den ærede Ordfører med det forbavsende Materiale, der staar til hans Raadighed, kunde bringe disse Mennesker til Tavshed. De vilde lade, som om de gik ind paa hans Anskuelse, men jeg holder mig forvisset om, at i samme Grad, som de gjorde det, vilde de være belavede paa at blive ved deres egen Mening, som er denne, at det, man her foreslaar, er noget mindre værdigt, noget mindre sømmeligt og, hvad der er det aller værste, noget mindre bindende end det, man hidtil har haft. Det er i det mindste en Mening, som deles af mange i den store Befolkning, — hvor mange kan jeg ikke sige, men jeg tror, at det er et stort Antal, og det er man nødt til at respektere, enten man mener, at den Anskuelse er den rette eller ikke. Hvis man vil give Reformer, der skulle være til Velsignelse, maa man respektere den Jordbund, der er i Befolkningen. Nu tør jeg ikke en Gang sige, som det ærede Medlem for Viborg antydede i Lørdags, at den nævnte Mening i Befolkningen er en misforstaaet Mening, det tror jeg ikke, det er. Det er en fuldkommen naturlig Ting. Hvad vilde man sige om den Gartner, som med Beføringsstakken i Haanden stod foran et Træ og sagde som saa: Den Gren er en Misforstaaelse, den maa væk. Vilde man ikke sige, at den Mand udtrykte sig mindre korrekt, thi Grenen er ingen Misforstaaelse, den hænger naturlig sammen med hele Træets organiske Udvikling og vil maaftes fældes, naar Tiden under Træets fortsatte Vækst er kommen, og den har gjort sin Tjeneste.

Paa samme Maade med Befolkningens Meninger om denne Sag. De kunne ikke ud-

ryddes paa en Gang ved et Foredrag, ved en Pjece eller ved bindstærke Bærter, men de fældes, naar Tiden kommer. Der skal Tid og Udvikling til, inden Befolkningen naar frem til at tage mod det, vi i vor store Visdom og efter vore rationelle Betragtninger mene kunde være saa fornuftigt og saa dejligt. Den ærede Ordfører kender, vistnok endogsaa bedre end jeg, Forholdene i Sønderjylland mellem den dansksindede Befolkning, og han vil derfor vide, at denne dansksindede Befolkning sølte sig særdeles ilde berørt, den Gang Lyfland, saa vidt jeg husker i 1874, indførte borgerligt Høstestab, og at den endnu nærer megen Uvilje derimod. Men de danske Sønderlynder have taget mod dette som mod alt det andet, og set det som Følge af det fremmede Herredømme; de have taget det som et Nag, de ikke have Magt til at afstøve. Saaledes vil vort Lands Befolkning ikke tage denne Sag, den vil tage den som et Overgreb fra dens egne, og den vil utvivlsomt i lange Tider kun uvilligt og nødtvungent bøje sig derfor. Jeg mener derfor, vi bør være meget varsomme med at paatvinge Befolkningen en saadan Reform. Lad os betænke os to Gange, inden vi gøre det, det hæfter jo som sagt ikke. Se for at hde den ærede Ordfører Retfærdighed vil jeg dog erklære, at jeg meget godt erindrer, at han, da han forelagde dette Lovforslag, hentydede til visse københavnske Bevægelser, som gjorde det ønskeligt, at der skete noget paa dette Omraade. Men kunde disse Bevægelser ikke indløskommes ved mindre gennemgribende Foranstaltninger? Dette anser jeg dog for særdeles sandsynligt. Under alle Omstændigheder maa vi huske paa, at vi give Love for den hele Befolkning og kunne ikke her lade os vrede udelukkende af saadanne københavnske Bevægelser, som komme op i Dag, vække Sensation i Morgen og ere glemte i Overmorgen.

Der er i Flertallets og det første Mindretals Begrundelse af de foretagne Indstillinger et Punkt, som jeg har særdeles vanskeligt ved at gøre mig fortrølig med og komme paa det rene med. Det er den stærke Bestræbelse, der gør sig gældende efter at sætte et bestemt Stel mellem det borgerlige og det kirkelige, mellem det menneskelige og det kristelige. Er dette i Grunden saa eftertrættelsesværdigt? Og er det muligt at sætte et saadant Stel? Teoretisk set kan man gøre det, men at man virkelig og praktisk kan gøre det, tvivler jeg meget om. Er det da underligt eller er det forkasteligt, at en Magt som Kristendommen, som i over 800 Aar har været forkyndt i disse Lande, efterhaan-